

ADVIESNOTA voor burgemeester en wethouders

Openbare besluitenlijst

Zaaknummer: 30269-2025

Medewerker	:	Barbara Luijters
Team	:	Ruimte en Samenleving
Datum	:	8 januari 2025
Portefeuillehouder	:	wethouder Marcel Blind

BIJLAGEN:

☒ Lokaal Energie Netbewust Delen (LEND); Plan van Aanpak.

AFSTEMMING MET

☒ Laura Hutten/DOWR energie-inkoop ; R. Ouwens/gebouwbeheerder; B. Denekamp/BOR; A. Mensen/Bedrijfsvoering

☒ Openbaar

☐ Vertrouwelijk

ONDERWERP

Deelname pilot Lokaal Energie Netbewust Delen in Salland

BESLUIT burgemeester en wethouders

1. Kennis te nemen van het plan van aanpak 'Lokaal Energie Netbewust Delen in Salland';
2. In te stemmen met deelname aan de pilot met circa vijf gemeentelijke kleinverbruikersaansluitingen.
3. De bijdrage van €20.000 (2026–2027) voor de pilotperiode 2026-2027 beschikbaar te stellen. Deze bijdrage te financieren uit het na overheveling beschikbare incidentele budget binnen Milieubeheer algemeen.
4. Lid te worden van de energiecoöperatie Goed Veur Mekare gedurende de pilotperiode, waarbij de contributie (€12,50/jaar) eveneens incidenteel wordt gedekt binnen Milieubeheer middelen.
5. De gemeenteraad via de weekberichten te informeren over uw besluit.

“

SAMENVATTING

Het plan van aanpak beschrijft een innovatieve pilot waarin lokale duurzame energie-uitwisseling tussen kleinverbruikersaansluitingen wordt gefaciliteerd via een energiegemeenschap (twee lokale energiecoöperaties en hun leden). De gemeente wordt gevraagd om actief deel te nemen aan deze pilot voor ca. 5 gemeentelijke kleinverbruikersaansluitingen. Daarvoor wordt zij (tijdelijk) lid van de lokale energiecoöperatie Goed Veur Mekare. Het project biedt kansen voor verduurzaming, lokale betrokkenheid en flexibiliteit in energiegebruik.

AANLEIDING

De energiemarkt staat onder druk door geopolitieke spanningen, stijgende prijzen en netcongestie. Dit heeft gevolgen voor de beschikbaarheid van stroom voor eindgebruikers en belemmert het opwekken van voldoende duurzame energie, omdat het elektriciteitsnet steeds vaker vol raakt voor terug levering.

Energiegemeenschappen worden zowel in het Green Deal beleid van de EU als in de nationaal vastgestelde Energiewet gezien als een belangrijke sleutel tot het oplossen van deze uitdagingen. Het doel van energiegemeenschappen is om lokaal opgewekte duurzame energie direct te delen en te gebruiken op het moment dat deze beschikbaar is. Door opwek en gebruik dicht bij elkaar te brengen, het verbruik beter af te stemmen op de lokale productie en door uitgestelde levering via opslag in batterijen (bij het zonnepark Noordmanshoek, dan wel buurtbatterijen) dragen energiegemeenschappen bij aan een beter gebalanceerd en stabiel stroomnet, met als bijkomend voordeel een eerlijke stroomprijs voor hun leden.

Om te kunnen experimenteren met het delen van energie, heeft de minister vier landelijke 'experimenteereilanden' aangewezen. Deze gebieden hebben tot 2034 een tijdelijke vrijstelling van de Elektriciteitswet (en vanaf januari 2026 Energiewet), zodat de daarin aangewezen energiecoöperaties ervaring en kennis kunnen opdoen met het lokaal energiedelen voor landelijke toepassing.

De twee lokale energiecoöperaties Goed Veur Mekare (Olst-Wijhe) en Endona (Raalte) zijn onderdeel van deze experimenteereilanden. Dit geeft de gemeente Olst-Wijhe en Raalte de unieke kans om mee te doen aan dit experiment, samen met 50 kleinverbruikersaansluitingen in Raalte en 50 in Olst-Wijhe die lid zijn van de energiecoöperaties.

In het plan van aanpak leest u dat het doel van de pilot is om een energiegemeenschap te vormen die betaalbare, duurzame en lokaal opgewekte elektriciteit tussen de leden onderling kan delen en verrekenen, met aanvullende inkoop of verkoop via de markt. Daarbij streven deelnemers naar stabiliteit in prijs, verduurzaming en minder afhankelijkheid van externe energieleveranciers en extreme mondiale marktinvoeden. Door het meer lokaal verhandelen van energie ontstaat tevens een stimulans voor meer lokale economie. In dit voorstel leest u onze rol in de pilot, zowel inhoudelijk als financieel.

BEOOGD RESULTAAT

Een lokaal energiedeelmodel en op termijn meer duurzame energieopwekking en slim energiegebruik. Een van de doelen is dat deelnemers beter kunnen sturen op hun verbruik en opwek, door het energiegebruik en de lokale opwek van partijen te monitoren. Het verminderen van netcongestie op het midden- en laagspanningsnet, door lokaal opgewekte energie zoveel mogelijk lokaal te gebruiken en samen met de netbeheerder te experimenteren met variabele netwerktarieven.

KADER

Elektriciteitswet 1998

Het besluit dat in deze nota wordt voorgelegd aan het college valt binnen de juridische kaders van de huidige Elektriciteitswet 1998, waarin energielevering is gebonden aan vergunningplicht en centrale marktregels. Voor de pilot wordt gebruikgemaakt van een tijdelijke vrijstelling van deze wet, zoals toegekend aan vier door de minister aangewezen experimenteereilanden, waaronder de energiecoöperatie Goed Veur Mekare. Deze vrijstelling geldt tot 2034 en biedt ruimte om te experimenteren met lokaal energiedelen en verrekening binnen energiegemeenschappen.

Nieuwe Energiewet

Vanaf 1 januari 2026 treedt de nieuwe Energiewet in werking, die de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet vervangt. Deze wet erkent energiegemeenschappen officieel en biedt hen meer mogelijkheden om lokaal duurzame energie op te wekken, te delen en te verhandelen.

Kamerbrief Ministerie Klimaat en Groene Groei

Volgens de [Kamerbrief](#) van het ministerie Klimaat en Groene Groei, d.d. 29 september 2025, zullen lokale energiegemeenschappen een sleutelrol spelen in de verduurzaming van Nederland. De brief benadrukt het belang van deze gemeenschappen, die burgers, lokale overheden en kleine ondernemingen betrekken bij het decentrale energiesysteem. De nieuwe Energiewet formaliseert de positie van energiegemeenschappen en biedt concrete ondersteuning en nieuwe kansen.

In de kamerbrief wordt op p.9 het project Aardehuizen in Olst als voorbeeldproject van een reeds succesvolle vorm van energiegemeenschap benoemd.

Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2025-2026

Op lokaal niveau sluit dit besluit aan bij het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2025-2026 van de gemeente Olst-Wijhe, waarin de gemeente zich committeert aan het Klimaatakkoord en streeft naar een energieneutrale samenleving in 2050. Lokale energiemarkten – en daarmee ook energiegemeenschappen worden in het programma genoemd als kansrijke ontwikkeling om lokaal duurzame energie te benutten en de betrokkenheid van inwoners te vergroten.

ARGUMENTEN VOOR

1.1 Praktijkervaring met lokaal energiedelen: kansen voor de gemeente

De unieke positie als experimenteereiland geeft de gemeente de mogelijkheid om nu al praktijkervaring op te doen met innovatieve vormen van lokaal energiedelen en samenwerking met de netbeheerder, wat waardevolle inzichten oplevert voor de toekomstige energietransitie in de gemeente en de regio.

Deze pilot dient als voorbeeld ('blauwdruk') voor toekomstige landelijke wet- en regelgeving. Als de pilot succesvol is en eventuele wettelijke belemmeringen worden aangepast, kunnen onze ervaringen helpen om de landelijke wetgeving beter te laten aansluiten bij de praktijk en de wensen van lokale gemeenschappen. Ook onze inwoners kunnen hier direct voordeel van hebben. Denk aan lagere energiekosten, meer inzicht in het eigen energieverbruik en de mogelijkheid om actief deel te nemen aan de energietransitie.

2.1 Lokaal energie delen draagt bij aan de doelen uit het overkoepelend beleidsplan duurzaamheid

De wens is om onze eigen energie voor gemeentelijk vastgoed duurzaam, lokaal en slim te gebruiken en in te kopen. Onze ingekochte elektriciteit wordt nu 'vergroent' met Garanties van Oorsprong (GVO's). Deze GvO's kopen we zo dichtbij mogelijk in, maar neemt niet weg dat het merendeel wind op zee is, of nog verder weg. Hierdoor is er geen lokale koppeling. Deelname aan de pilot zorgt voor meer koppeling met lokaal duurzaam opgewekte stroom. Bovendien ontstaan door het lokaal verhandelen van elektriciteit meer lokale geldstromen (van opwekker naar verbruiker) ofwel een groei van de lokale economie.

2.2 Gemeente geeft het goede voorbeeld

Met elkaar willen we de uitstoot van broeikasgassen zoveel mogelijk terugdringen. Wij hebben een rol om de samenleving en het bedrijfsleven te stimuleren en te faciliteren om hieraan bij te dragen. Het verduurzamen van gemeentelijke panden en bedrijfsvoering door duurzaam inkopen draagt ook bij aan de realisatie van duurzame energie.

2.3 Balans in opwek en afname, verminderen netcongestie

Door ons stroomverbruik beter af te stemmen wanneer stroom lokaal duurzaam wordt opgewekt (gelijktijdigheid), blijft de energiestroom binnen het lokale laagspanningsnet. Hierdoor wordt het bredere elektriciteitsnet op midden- en hoogspanningsniveau minder belast en verminderen we netcongestie.

2.4 Bijdrage lokaal energiedeelmodel

Doordat de gemeente daadwerkelijk deelneemt aan het energiedelen en verrekenen van elektriciteit binnen de energiegemeenschap, draagt ze bij aan de ontwikkeling van een lokaal energiedeelmodel en stimuleert daarmee op lange termijn duurzame energieopwekking en slim energiegebruik. Een van de doelen is dat deelnemers beter kunnen sturen op hun verbruik en opwek, door het energiegebruik en de lokale opwek van partijen te monitoren. Tot slot draagt de pilot bij aan het verminderen van netcongestie

op het midden- en laagspanningsnet, door lokaal opgewekte energie zoveel mogelijk lokaal te gebruiken en samen met de netbeheerder te experimenteren met variabele netwerktarieven.

3.1 uitvoeringsprogramma 2025-2026

Lokale energiemarkten – en daarmee ook energiegemeenschappen worden in het programma genoemd als kansrijke ontwikkeling om lokaal duurzame energie te benutten en de betrokkenheid van inwoners te vergroten. Binnen de klimaatmiddelen is voorzien in capaciteit en financiering.

4. lid van de energie coöperatie

De gemeente kan juridisch gezien lid worden van energiecoöperatie GVM voor de duur van de pilot. Het betreft geen financiële deelneming of winstdeling, maar een functioneel lidmaatschap om energie af te nemen en deelname aan een energiegemeenschap mogelijk te maken. De juridische risico's zijn beperkt en beheersbaar, mede gezien het experimentele karakter en het Europese en nationale beleidskader dat lokale energiegemeenschappen juist stimuleert.

ARGUMENT TEGEN

1.1 Stroomprijs wordt onvoorspelbaarder

Ons huidige energiecontract via het inkoopcollectief Stedendriehoek biedt een scherpe 'relatief stabiele' bulkprijs. Voor het deel van de gemeentelijke aansluitingen dat meedoet aan de pilot, geldt dat de extra benodigde stroom die op het moment van gebruik niet lokaal voor de vastgestelde lagere prijs kan worden geleverd/ gedeeld, moet worden ingekocht op de energiemarkt. Daardoor wordt de leveringszekerheid gewaarborgd. Door de onbalans op deze markt kunnen echter prijsverschillen ontstaan. De daadwerkelijke stroomprijs voor de gemeentelijke aansluitingen kan dus daarom wat lager of wat hoger uitvallen dan wij bij het inkoopcollectief zouden betalen. Met andere woorden: door deelname aan de pilot wordt de stroomprijs voor de gekozen aansluitingen iets onvoorspelbaarder van tevoren. Zie ook risico.

1.2 Extra administratieve en contractuele handelingen

Deelname brengt extra administratie met zich mee, omdat er deels wordt afgeweken van het lopende energiecontract en daarnaast aanvullende contracten en afspraken nodig zijn met de energiecoöperatie, de energiedienstverlener en de netbeheerder. Dit vraagt om extra administratieve handelingen, zoals het opstellen, beheren en afstemmen van deze contracten. Omdat het om een beperkt aantal aansluitingen en een overzichtelijk aantal betrokken partijen gaat, blijft de extra administratieve last naar verwachting echter verwaarloosbaar klein.

RISICO'S

Omdat het om een beperkt deel van het totale energiegebruik gaat en de pilot actief monitort en bijstuurt, blijft het financiële risico voor de gemeente klein, terwijl er waardevolle ervaring wordt opgedaan met lokaal energiedelen. De gemeente draagt het beperkte risico zelf, passend bij het experimentele karakter van de pilot. Dit risico wordt gedekt door het inkoopbudget voor energie van de gemeente en komt dus uit algemene middelen.

Alleen wanneer er op het moment van gebruik onvoldoende lokale duurzame energie beschikbaar is, moet het tekort worden ingekocht op de energiemarkt. Voor dat deel geldt dan een flexibele marktprijs, die lager maar soms ook hoger kan uitvallen dan de bulkprijs van het inkoopcollectief. De inschatting is op dit moment 70/30. Dus 70 inkoop, 30 lokaal. Met de komst van batterij opslag (Noordmanshoek en zonneveld Heeten) zal die verhouding gunstiger zijn.

De energie inkoopprijs voor de panden die meedoen (Nicolaaskerk toren, gemeentewerf, zwembad) is ongeveer 1.444,- euro (collectieve prijs x verbruik 2024). Het verschil zal, met de 70/30 verhouding en tarieven van de energie coöperatie zo'n 3.000,- euro zijn.

FINANCIËN

Het projectplan heeft een begroting gemaakt van in totaal € 350.000 exclusief btw. De pilot duurt 2 jaar. Van Raalte en Olst-Wijhe wordt per gemeente een bijdrage van € 20.000 euro gevraagd (voor 2 jaar).

De kosten voor deelname aan de pilot bedragen € 20.000 en worden gedekt uit het bestaande incidentele budget binnen taakveld U6.723.01.01 Milieubeheer algemeen. Omdat dit budget in begrotingsjaar 2025 is toegekend en niet automatisch beschikbaar is in 2026, wordt bij de jaarstukken voorgesteld dit bedrag via budgetoverheveling naar begrotingsjaar 2026 over te hevelen. Indien de gemeenteraad de overheveling niet vaststelt, worden de kosten binnen het programma opgevangen.

Daarnaast wordt het project gefinancierd met bijdragen van Enexis, provincie Overijssel, Energie Samen en Ministerie KGG. De lokale partijen gezamenlijk (netbeheerder, provincie, gemeenten) dragen voor bijna de helft bij aan de begroting. De verwachting is dat het ministerie de andere helft financiert. Deze vraag staat op dit moment nog open. De energie-coöperaties zetten uren in.

Het lidmaatschap bij Goed Veur Mekare kost jaarlijks € 12,50 euro. Dit bedrag betalen wij eveneens met klimaatmiddelen.

DUURZAAMHEID

Deelname aan de pilot draagt bij aan duurzaamheid binnen de gemeente doordat lokaal opgewekte, groene energie wordt gedeeld en optimaal benut, waardoor het gebruik van fossiele energie afneemt en de lokale energietransitie wordt versneld.

PARTICIPATIE

Bij de uitvoering van dit besluit wordt geen gebruik gemaakt van een participatietraject. Dit is in lijn met ons gemeentelijk participatiebeleid.

COMMUNICATIE

In overleg met communicatie is een persbericht opgesteld, in overleg met gemeente Raalte en afgestemd met de projectpartners. Dit wordt gelijktijdig naar buiten gebracht, een week na besluit van 3 februari, om ook de projectpartners tijd te geven. We informeren de gemeenteraad via de weekberichten over dit besluit. We versturen een persbericht en plaatsen dit als bericht op de website.

PLANNING EN UITVOERING

Met het huidige (concept) plan van aanpak wordt de deelname en financiering bij alle partijen gevraagd. Beoogde start van de pilot is 1 januari 2026. We hebben vooralsnog alleen een verkenning gedaan wat betreft de eigen panden.

Het projectteam voor de pilot bestaat uit een nog op te richten team waarin betrokken partijen zijn vertegenwoordigd. Als gemeente maken we onderdeel uit van dit projectteam. Uren hiervoor passen binnen de huidige ambtelijke formatie. Opdrachtgevers zijn de energiecoöperaties Endona en Goed Veur Mekare.